

XXVIII. županijsko Natjecanje iz hrvatskoga jezika

28. ožujka 2023.

drugi (II.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

90	
----	--

Upute natjecateljima koji ispit pišu na papiru

1. Ispit se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja ispita treba čitljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
4. Ispitne zadatke treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati kemijskom olovkom crne ili plave boje na za to predviđena mjesta. Tinta se ne smije moći obrisati.
7. Ako natjecatelj želi izmijeniti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati izmjenu odgovora. **Svaki natjecatelj smije u cijelome ispitu imati najviše tri izmjene.**
8. Odgovori ne smiju biti pisani velikim tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Županijsko povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Županijskoga povjerenstva)
2. _____
(član Županijskoga povjerenstva)
3. _____
(član Županijskoga povjerenstva)

1. Prepiši pisanim slovima, prema pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova, dijelove rečenica u zagradama otisnute velikim tiskanim slovima.

Damirova majka skuhala nam je _____ (ZAGORSKU JUHU). Ona se zove Gordana, _____ (ZAGORKA) je iz _____ (HRVATSKOGA ZAGORJA). Tijekom ručka čitala nam je članak o svojoj omiljenoj književnici _____ (MARIJI JURIĆ ZAGORKI), koja je zaslužna za obiteljska imena. Navodno se prije njezinih tekstova nitko nije zvao Damir ili Gordana. Zainteresirala me za romane _____ („KĆI LOTRŠĆAKA”) i _____ („KNEGINJA IZ PETRINJSKE ULICE”).

6	
---	--

2. Upiši đ/dž u skladu s pravopisnim pravilima.

a) Ri____i dječak voli maslinastosme____e košulje.

b) Visokom pun____om sa zlatnom ukosnicom upotpunila je svoj novi imi____.

2	
---	--

8	
---	--

3. Upiši dijakritičke znakove tako da podcrtane riječi budu napisane u skladu s pravopisnim pravilima.

Ptice su curlicuci pozdravljale novi dan, a on je konacno u sebi osjetio neko uznosece cucenje.

4	
---	--

4. Napiši riječi iz zagrada u odgovarajućemu obliku.

a) Mislav čeka _____ oca. (njegov)

b) Renata traži _____ brata. (svoj)

c) Irena ne poznaje _____ strica. (njezin)

d) Nema _____ CD-a. (njihov)

e) Stavio je ugovor preda _____. (on)

5	
---	--

5. Napiši pisanim slovima odgovarajuće oblike pridjeva izvedene od riječi u zagradama.

Za _____ (CVIJET) pelud znali su već u najstarija vremena poznati _____ (STARA GRČKA) matematičar i filozof Pitagora, _____ (ANTIKA) liječnik Hipokrat i rimski pisac Plinije Stariji, koji su za sve bolesti rado preporučali taj prirodni lijek zbog njegovih iznimnih _____ (LIJEK) svojstava i bogatih _____

(HRANA) sastojaka.

(prema: *pcelarstvo-veber.hr*)

5	
---	--

14	
----	--

6. Napiši pravilne oblike imena u zagradama u odgovarajućemu padežu.

Prošle godine bio sam u _____ (Perugia) i doznao da se ime grada čita *peruđa*. Tamo sam sa svojim prijateljem _____ (Giorgio) popio kapučino na glavnome gradskom trgu. Poslije smo se našli s _____ (George). George je iz Bristola, a u Italiju je stigao s prijateljem _____ (Tennessee).

4	
---	--

7. Upiši pravopisne znakove tako da rečenice budu napisane u skladu s pravopisnim pravilima.

- a) Majko znaš li da je Marija Jurić rođena 2 III 1873 kraj Vrbovca
- b) Jesi li znala da je davne 1995 godine osnovan i Centar za ženske studije udruga koja se brine za očuvanje Zagorkine baštine
- c) Gledajući te vidim da ti je zanimljivo sve što ti o njoj govorim stoga bih te rado pozvao da ove godine zajedno posjetimo kulturno znanstvenu manifestaciju *Dani Marije Jurić Zagorke*
- d) Tad ćemo stati pred njezin portret i glasno kao da nam je najbolja prijateljica reći Sretan ti rođendan Zagorko!
- e) Nadam se majko da smo se dogovorili i da ćemo dugo pamtiti Zagorkin ožujak

5	
---	--

9	
---	--

8. Napiši bliskoznačnice podcrtanih riječi. Odgovore napiši jednom riječju u kanonskome obliku (N, m. r., jd.).

a) Bojim se da nećeš sa mnom poći na zabavu punu egocentričnih i taštih bogataša.

tašt – _____

b) Ovu glazbu slušam kad sam sjetna jer oni koje volim nisu blizu mene.

sjetan – _____

c) Već od rane mladosti pokazivao je neukrotivu ćud.

neukrotiv – _____

ćud – _____

d) Živjeli su na vrletnim hridinama daleko od civilizacije.

vrletan – _____

hridina – _____

6	
---	--

9. Preoblikuj rečenice bez promjene redoslijeda rečeničnih dijelova tako da subjekt i predikat staviš u množinu.

a) Jutros je svima nos bio crven. _____

b) Ova momčad nije pobijeđena. _____

c) Onaj je dio najteži. _____

3	
---	--

9	
---	--

10. Preoblikuj jednostavne rečenice u složene tako da na mjesto podcrtanoga izraza uvrstiš odgovarajuću zavisnu surečenicu ne mijenjajući redoslijed rečeničnih dijelova.

- a) Otputovao sam na željeno odredište.

mjesna rečenica:

- b) Ana je posudila Zagorkine romane radi čitanja s užitkom.

namjerna rečenica:

- c) Zagorka je najbolja.

predikatna rečenica:

- d) Počeli smo čitati Zagorkine romane unatoč pozivu na rođendansku proslavu.

dopusna rečenica:

4	
---	--

4	
---	--

11. Zaokruži slovo ispred pravilne niječne sastavne rečenice.

a) Nije ništa odgovorio niti nije pokušao odgovoriti.

b) Ne mogu sad odustati niti želim odustati.

c) Nisam ni vidjela niti nisam čula iz zadnjega reda.

d) Niti ću se zabavljati niti neću kasno ići kući.

1	
---	--

12. Razvrstaj sintagme iz rečenice prema vrsti gramatičke veze među njihovim sastavnicama. Prepiši ih ne mijenjajući im oblik ni redoslijed sastavnica.

Vidio ga je kako lunja noću kako bi se susreo s djevojkom iz svojih snova.

a) sročnost: _____

b) upravljanje: _____, _____,
_____

c) pridruživanje: _____

5	
---	--

6	
---	--

13. Objasni značenje rečenica s obzirom na uporabu i izostanak zareza.

a) Prijateljica Ana, koja voli čitati Zagorkine romane, odgovorila mi je na poruku.

_____

b) Prijateljica Ana koja voli čitati Zagorkine romane odgovorila mi je na poruku.

_____

2	
---	--

14. Odredi jesu li složene rečenice nastale povezivanjem ili uvrštavanjem.

a) Pročitao sam *Kamen na cesti* i posudio *Gordanu*.

_____

b) Kad je počela čitati *Gričku vješticu*, otputovala je u Zagorkin svijet.

_____

c) Čitala je Zagorkin roman dok je ispijala čaj.

_____

3	
---	--

15. Zaokruži slovo ispred rečenice čije značenje odgovara značenju rečenice *Zami pest zemlji*. iz čakavskoga narječja.

a) Uzmi prst zemlje.

b) Uzmi šaku zemlje.

c) Uzmi lopatu zemlje.

1	
---	--

d) Uzmi budućnost zemlje.

6	
---	--

16. Zaokruži riječ koja nema bliskoznačnicu u standardnome jeziku i objasni svoj izbor. Odgovor napiši u obliku pune rečenice.

tat, barun, truplo, lađa

2	
---	--

17. Kojim su funkcionalnim stilom pisani sljedeći tekstovi?

a) Zagorkin kriminalistički roman: _____

b) doktorat o turističkome razvoju: _____

c) zapisnik: _____

d) vijest objavljena u *Jutarnjem listu*: _____

4	
---	--

6	
---	--

18. Oblikuj smislene te pravopisno i gramatički točne rečenice u kojima ćeš upotrijebiti riječ *arhaično* kao prilog i pridjev.

a) rečenica u kojoj je riječ *arhaično* prilog:

---

b) rečenica u kojoj je riječ *arhaično* pridjev:

2	
---	--

19. Razvrstaj podcrtane dijalektizme s obzirom na vrstu.

a) Zakaj je kumeku ličeko tak črleno?

b) Vaze je bili balun i poša igrat picigin.

c) Danas su predškolci obuli dvije različite bječvice.

izrazni/leksički/potpuni: _____, _____

tvorbeni: _____

fonološki: _____, _____

etnografski: _____

6	
---	--

8	
---	--

20. Pročitaj tekst iz *Novoga lista* i riješi zadatke.

Nakon što je u 2022. godini predstavljena u deset gradova diljem Hrvatske (Jastrebarsko, Rovinj, Nova Gradiška, Pakrac, Slavonski Brod, Ivanić-Grad, Virovitica, Prelog, Zaprešić, Karlovac), izložba „Neustrašive žene” zbog velikoga zanimanja javnosti nastavlja svoje putovanje i u 2023. godini. Velika Gorica prva je postaja na ovogodišnjemu putovanju. Ova skupna izložba ilustracija otvorena je u utorak 17. siječnja u 19 sati u Galeriji „Galženica” u Velikoj Gorici. Kustosica je izložbe povjesničarka umjetnosti i muzeologinja Sonja Švec Španjol. (...)

(prema: Kim Cuculić: *Izložba o sto žena koje su promijenile Hrvatsku nastavlja svoje putovanje i u 2023. godini*)

a) Odredi vrstu početne zavisnosložene rečenice. _____

b) Koliko je jednostavnih rečenica u tekstu? _____

2	
---	--

2	
---	--

21. Prouči dijelove rječničkoga članka i riješi zadatke.

gibanica – f (sg. N gibanica, G -e, A -u, pl. G gibanic, A -e)

(*Rječnik hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika*)

a) Prepiši natuknicu (lemu). _____

b) Napiši kojemu rodu pripada natuknica. _____

c) Prepiši oznaku za množinu. _____

d) Objasni zašto se *međimurska gibanica* može smatrati etnografskim dijalektizmom.

4	
---	--

4	
---	--

22. Pročitaj odlomak iz *Gramatike hrvatskoga jezika* i riješi zadatke.

„Za živo upotrebljavaju se upitna zamjenica *gdo, do, što, koji* ili *ki*, a za neživo *kaj, kej* ili *ke*. Vrlo su česte umanjnice (deminutivi) i riječi odmila (hipokoristici): *lonček, cukorek, zajček, hižica, racica, travica*.” (Težak i Babić, *Gramatika hrvatskoga jezika*)

a) Koje je hrvatsko narječje opisano u odlomku? _____

b) Navedi sinonim riječi *deminutiv* iz teksta. _____

c) Kojoj vrsti riječi pripada *zajček*? _____

3	
---	--

23. Pročitaj tekst i razvrstaj podcrtane riječi u skladu s njegovim sadržajem.

Godina je 2123. U Republici Hrvatskoj ove je godine popularno nositi tzv. šolke. Budući da je slobodan prelazak svih granica, putovnice se već godinama ne izdaju i policijski djelatnici ne znaju što je to. Oko 2030. godine u jezik su se počele vraćati stare riječi kao što su dažd i libar te se danas svakodnevno upotrebljavaju. Samo stariji govornici još se uvijek služe riječima kiša i knjiga.

a) aktivni sloj 2123. godine: _____, _____

b) historizam 2123. godine: _____

c) zastarjelice 2123. godine: _____, _____

d) pomodnica 2123. godine: _____

6	
---	--

9	
---	--

24. Pročitaj tekst objavljen na mrežnoj stranici *medijskapismenost.hr* i riješi zadatke.

Predstavnici internetskih platformi, vodećih društvenih mreža, oglašivača i oglašivačke industrije potpisali su 26. rujna u Bruxellesu samoregulacijski *Kodeks dobre prakse u suzbijanju dezinformacija*.

Među potpisnicima su Facebook, Twitter, Google, Mozilla, Europsko udruženje agencija za tržišno komuniciranje, Europski savez za standarde oglašavanja i Svjetska federacija oglašivača, a Kodeks bi trebao doprinijeti ostvarivanju ciljeva postavljenih u dokumentu Europske komisije *Suzbijanje dezinformacija na internetu: europski pristup* iz travnja 2018.

Povjerenica Europske komisije za digitalnu ekonomiju i društvo Mariya Gabriel istaknula je u svojoj izjavi kako je ovo prvi put da se industrija dogovorila o skupu samoregulacijskih standarda u borbi protiv dezinformacija diljem svijeta, na dobrovoljnoj osnovi. (...)

(prema: Ana Dokler: *Facebook, Twitter i Google prvi put zajedno protiv dezinformacija*)

- a) Izdvoji iz teksta sinonim riječi *volonterski*. _____
- b) Što je ujedinilo Facebook, Twitter i Google?
_____
- c) Kako glasi antonim riječi *informacija* koji se pojavljuje u tekstu?
_____
- d) Napiši riječima redni broj mjeseca u kojemu je potpisan *Kodeks dobre prakse*.
_____
- e) Ispiši u obliku navoda sintagmu koja potvrđuje da je riječ o svojevrsnoj premijeri.
_____

5	
---	--

5	
---	--